

Vård- och omsorgsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till omsorgsnämnden

Datum:
2023-06-14

Diarienummer:
OSN-2023-00353

Handläggare:
Ulrika Jansson, Evelyn Widenfalk Ehlin

Genomlysning omsorgsnämndens föreningsbidrag

Förslag till beslut

Omsorgsnämnden beslutar

1. **att** föreslagna riktlinjer och tillhörande utredning utgör remissunderlag, samt
2. **att** remissinstanser är de föreningar som beviljats bidrag för år 2023.

Ärendet

Omsorgsnämnden delar varje år ut bidrag till föreningar och verksamheter som bedriver kompletterande verksamhet inom nämndens verksamhetsområde. Dessa föreningar har en viktig roll i samhället genom att de möjliggör för människor att tillsammans verka för en viss fråga eller anordna verksamhet genom frivilligt arbete.

Förvaltningen har i arbetet med handläggning av föreningsbidrag och i kontakter med föreningslivet uppmärksammat att det finns ett behov av revidering av nämndens riktlinjer för föreningsbidrag. Omsorgsnämnden beslutade i december 2021 om nya riktlinjer. I underlaget för beslut framkom även att nämnden skulle behöva genomföra en översyn avseende nämndens bedömningsgrunder och fördelningsprinciper kring bidragsgivning för en ökad tydlighet och transparens gentemot föreningslivet. I nämndens verksamhetsplan för 2023 finns även en åtgärd avseende översyn av nämndens riktlinjer för och uppföljning av föreningsbidrag. Utifrån ovanstående har ett utkast på nya riktlinjer arbetas fram.

För att kunna söka bidrag från Uppsala kommun måste föreningar/aktörer ställa sig bakom ett antal principer och redovisa dokument som bekräftar att föreningen gör det i enlighet med Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet. Genom det försäkras sig kommunen om att den sökande aktören är demokratisk och har en fungerande ekonomi. Utifrån de övergripande styrdokument och riktlinjen har förvaltningen sett över nämndens riktlinje för föreningsbidrag. De grundläggande krav som ligger i de kommungemensamma styrdokument på föreningar/aktörer för att kunna söka bidrag, behöver inte stå med i den nämndspecifika riktlinjen.

För att ta fram nya riktlinjer för föreningsbidrag har en genomlysning av beviljade bidrag gjorts, en enkät till föreningar som erhåller bidrag genomförts samt en omvärldsanalys.

Förslag på reviderad riktlinje utgår från de kommungemensamma styrdokument, omvärldsbevakning och inhämtande av erfarenheter från föreningslivet. Förslag till nya riktlinjer innehåller förtydliganden avseende typ av bidrag. *Grundbidraget* förslås förändras utifrån fördelningsordning. *Verksamhetsbidrag* förtydligas avseende prioriteringsordning samt aktivitetsbidrag. *Särskilt verksamhetsbidrag* till paraplyorganisation/samverkansorganisation föreslås införas. Ett nytt *särskilt lokalhyresbidrag* föreslås för att tydliggöra den nivå som föreningarna kan ansöka om när det gäller stöd för lokalhyra. Nuvarande utvecklingsbidrag, bidrag för tillfälliga projekt, föreslås utgå.

För de bidrag som bygger på överenskommelser långt tillbaka i tiden behövs stödformerna ses över för respektive förening där kan det kan handla om samverkansavtal, Idéburet offentligt partnerskap (IOP) eller upphandling.

När nya riktlinjer antagits ska nya anvisningar och ansökningsblankett arbetas fram som tydliggör för föreningar om hur ansökan ska genomföras.

Förvaltningen bedömer att förslaget på ny riktlinje bidrar till att föreningar och övriga aktörer kan söka bidrag på ett enkelt och transparent sätt, där kommun likställer krav och förväntningar på de aktörer som söker och beviljas bidrag.

Konsekvenser

Genomlysningen och förslaget till en ny bidragsstruktur tillsammans med de nya riktlinjerna för föreningar får konsekvenser i form av att vissa bidrag/stöd ersätts eller omarbetas. Detta kan komma att påverka nuvarande stödnivåer för nämndens föreningar på olika sätt. För vissa kan det innebära att de ekonomiska nivåerna kommer att vara ungefär i samma nivå som tidigare medan andra föreningar kan komma att få ett ökat stöd samt att vissa föreningar även kommer att få ett minskat ekonomiskt stöd. För att få en tydlighet, transparens och rättssäkerhet är det nödvändigt att göra en revidering då de tidigare stödnivåerna bygger på gamla överenskommelser utan tydliga kriterier.

Remisshantering och implementering

Föreningar som beviljats bidrag för år 2023 erbjuds möjlighet att lämna yttrande kring remissförslaget fram till 4 augusti 2023. Omsorgsnämnden föreslås därefter fatta beslut om nytt regelverk för föreningsstöd. Förändringarna föreslås att gälla från och med beslutsdatum.

Beredning

Ärendet har beretts av enheten för strategiskt stöd på vård- och omsorgsförvaltningen.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet att skicka förslaget på remiss har inga ekonomiska konsekvenser för nämnden. Syftet med förslag på förändring och förtydligande av riktlinjen har varit att tydliggöra fördelningsprinciper. Omsorgsnämndens beslutade budgetanslaget till föreningsstöd utgör tak för varje års utbetalningar.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 14 juni 2023
- Bilaga 1, Utredningsunderlag genomlysning omsorgsnämndens föreningsbidrag
- Bilaga 2, Utkast på reviderade riktlinjer
- Bilaga 3, Kommungemensam Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet
- Bilaga 4, Kommungemensam Riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till fria kulturlivet

Vård- och omsorgsförvaltningen

Lenita Granlund
Förvaltningsdirektör

Vård- och omsorgsförvaltningen
Utredning

Datum:
2023-06-05

Diarienummer:
OSN-2023-00353

Handläggare:
Ulrika Jansson, Evelyn Widenfalk Ehlin

Version/DokumentID:

Genomlysning omsorgsnämndens föreningsstöd

Bakgrund

Omsorgsnämnden delar varje år bidrag till föreningar och verksamheter som bedriver kompletterande verksamhet inom nämndens verksamhetsområde. Föreningar har en viktig roll i samhället genom att möjliggöra för människor att tillsammans verka för en viss fråga eller anordna verksamhet genom frivilligt arbete.

Kommunfullmäktige beslutade i mars 2021 om att anta ”Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet”, samt att för egen del anta ”Riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till det fria kulturlivet”.

De övergripande styrdokumenterna behöver brytas ned för respektive nämnd där den berörda facknämnden fattar beslut om syfte, målgrupp, vilka föreningar/organisationer som kan söka samt vilka bedömningsgrunder som ska gälla för respektive bidrag. I samband med att kommungemensamma riktlinjer och policy antogs arbetades det även fram enhetliga mallar för nämndriktlinjer eller kriterier, så att de ska följa samma struktur och ha ett liknande språk.

Förvaltningen har i arbetet med handläggning av föreningsbidrag och i kontakter med föreningslivet uppmärksammat att det finns ett behov av revidering av nämndens riktlinjer för föreningsbidrag. Det gäller framför allt en ökad tydlighet och transparens vad gäller fördelningen av bidragen. Föreningslivet beskriver att det saknas tydliga beräkningsgrunder för fördelning av bidragen samt att bidragets storlek även har varit konstanta över tid. Det finns därför ett behov av att förtydliga grundprinciperna i fördelningen av föreningsbidraget för att säkerställa likvärdighet samt att stödet ges i relation till föreningarnas olika behov.

Det har under längre tid funnits otydligheter i omsorgsnämndens bidragshantering då det inte funnits tydliga fördelningsprinciper. Den senaste större revidering genomfördes år 2017 fördelningen av bidragen blev då selektiva. Tidigare fick alla organisationer som tillhörde en riksorganisation och erhållit statsbidrag som handikapporganisation bidrag från nämnden. Omsorgsnämnden beslutade år 2021 om nya riktlinjer, denna förändring var endast på redaktionell nivå och de nya riktlinjerna innehöll ingen ny styrning eller nya krav.

I nämndens verksamhetsplan för år 2023 finns även en åtgärd avseende översyn av nämndens riktlinjer för och uppföljning av föreningsbidrag. Utifrån att det inte tagits något helhetsgrepp kring nämndens föreningsstöd under överskådlig tid finns ett behov av en genomlysning. Någon annan revidering har inte genomförts och

nämndens bidrag upplevs innehålla otydliga ramar för bedömning och fördelning. Det finns i nuläget ett behov av att förtydliga grundprinciperna och fördelningsprinciperna för att säkerställa likvärdighet och transparens. Översynen är också nödvändig för att kunna ställa om till en digital hantering.

Syfte

Syftet med genomlysningen och bidragsöversynen är att ta fram riktlinjer för bidrag som är mer likvärdigt och långsiktigt hållbart. Det innefattar ett stödsystem som möter föreningarnas behov och som samtidigt går i linje med kommunens styrande dokument.

Metod

Genomlysningen har genomförts genom att analysera samtliga ansökningar om bidrag som omsorgsnämnden tagit emot för verksamhetsåren 2022–2023. Förvaltningen har granskat föreningarnas ansökan om bidrag och vad bidragen har använts till. Förvaltningen har även tittat på nivån. De ansökta beloppen är för nämnden betydligt högre än budgetnivån.

Förvaltningen har tagit del av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) rapport *Kommunala stöd och bidrag till civilsamhällesorganisationer* som publicerades 27 april 2023. Rapporten beskriver den kommunala bidragsgivningen till civilsamhällets organisationer samt lyfter goda exempel.

En omvärldsbevakning har genomförts av kommunerna som tillhör Resultatnätverket R9 (Södertälje, Örebro, Västerås, Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Norrköping och Linköping) samt andra storstadskommuner och mindre kommuner. I arbetet med genomlysningen har information och kunskap inhämtats löpande från ovanstående kommuner, både genom kommunernas hemsidor, riktlinjer samt genom kompletterande frågor via mejl.

Uppsala kommuns samverkan med föreningslivet regleras i den lokala överenskommelsen (LÖK). Enligt åtaganden i LÖK ska styrdokument utformas i samråd med berörda föreningar. Förvaltningen har genomfört en enkät riktad till de föreningarna som erhåller stöd från nämnden de senaste åren. Frågeställningarna har handlat om hur föreningarna ser på nämndens bidrag och vilket behov de har av föreningsstöd.

Föreslagna riktlinjer föreslås också skickas på remissrunda till föreningarna innan nämnden fattar beslut om revidering.

Övergripande om kommunens bidrag

I Uppsala kommun är det sex facknämnder samt kommunstyrelsen som beviljar bidrag till föreningar och andra aktörer inom civilsamhället och fria kulturlivet. Idrott- och fritidsnämnden är den enda nämnd som har haft ett digitalt system för att hantera föreningsbidrag. Olika nämnder ger bidrag för olika syften. Vid behov har handläggare samarbetat över förvaltningsgränserna för att diskutera mer komplicerade ansökningar eller i de fall det har varit aktuellt med samfinansiering av en ansökan.

I MUCF:s rapport kan *utläsas att "Eftersom de kommunala bidragen och stödet för bidragsgivningen tillhör kommunernas frivilliga uppgifter och faller inom ramen för den*

*kommunala självstyrelsen finns det inga enhetliga principer för kommunal bidragsgivning som inbegriper hela Sverige”.*¹

Detta innebär att det inte finns någon centralstyrning hur kommunerna och nämnderna ska fördela föreningsbidrag.

Kartläggning/Nuläge

Omsorgsnämndens bidrag

Omsorgsnämndens ger ett verksamhetsbidrag till föreningar som har verksamhet för personer med funktionsnedsättning. Det finns en nämndspecifikriktlinje för föreningsbidrag som redogör för vilka nämndspecifika kriterier som finns för olika bidrag, nedan finns en kort beskrivning av dessa.²

Bidrag ges till verksamhet som vänder sig till:

- personer med behov av stöd och service enligt LSS
- personer med psykisk funktionsnedsättning
- personer under 65 år med fysisk funktionsnedsättning eller sjukdom som har behov av stöd.
- anhöriga till personer med funktionsnedsättning, som vårdar eller stödjer en närstående.

Föreningsbidraget består idag av tre delar:

- *normerat bidrag* där det utgår ett grundbidrag per förening och ett bidrag per medlem. Samtliga organisationen som bedöms tillhöra nämndens ansvarsområde beviljas detta bidrag.
- *verksamhetsbidrag* till löpande grundläggande verksamhet.
- *utvecklingsbidrag* som ges tillfälligt till olika sakfrågor och områden som är politiskt prioriterade.

Nämndens bedömningskriterier

Beslut om fördelning av bidrag fattas av omsorgsnämnden. Bidragen är selektiva, vilket innebär att en bedömning görs för varje organisation utifrån i vilken grad:

- Verksamheten harmonierar med nämndens mål och inriktningsdokument.
- Föreningen/organisationen presenterar tydliga planer, måluppfyllelse och kvalitet på verksamheten.
- Föreningen/organisationen formulerar förväntade effekter och motiverar metoder som används och planer för verksamhetens utveckling.
- Föreningen beskriver hur nytänkande eller nydanande insatser genomförs.
- Samt utifrån i vilken rad utrymme finns inom ekonomisk ram. Prioriteringar avseende bidragshandlingen görs utifrån mål och budget samt nämndens årliga verksamhetsplan.

¹ MUCF, Kommunala stöd och bidrag till civilsamhällesorganisationer, 7 april 2023

² [Omsorgsnämndens riktlinje för föreningsbidrag \(uppsala.se\)](https://www.uppsala.se/omsorgsnamnden/riktlinje-for-foreningsbidrag)

Paraplyorganisationer/samlingsorganisationer som inte har några egna medlemmar, utan består av flera lokalföreningar, kan få bidrag från nämnden på samma sätt som övriga föreningar som söker.

Ansökningsprocessen

Föreningar söker idag bidrag via nämndspecifik blankett som finns på kommunens hemsida. Ansökningsprocessen och handläggningen kräver mycket administration då det inte finns något digitalt stöd för handläggning. Inom kommunen pågår en kommungemensam omställning till en digital hantering av föreningsbidragen detta för att förenkla både ansökan och handläggningen av bidragen.

Systematisk uppföljning

Vid prövning av en ansökan görs en systematisk uppföljning där hänsyn tas till hur aktören har använt tidigare bidrag och vilket resultat som uppnåtts. När en förening ansöker om föreningsbidrag från omsorgsnämnden granskar förvaltningen årligen föreningens:

- stadgar
- årsmötesprotokoll
- verksamhetsplan
- verksamhetsberättelse
- ekonomisk redovisning
- Eventuell föreningswebbplats

Även vid fleråriga bidrag så genomförs ovanstående granskning årligen. Ansökan granskas både formellt och kvalitativt. Formellt att samtliga av de efterfrågade handlingar finns med samt kvalitativt utifrån exempelvis att kriterier uppfylls och att ekonomisk redovisning stämmer med genomförd verksamhet. Vid behov samlas ytterligare information och upplysningar från exempelvis andra förvaltningar. Förvaltningen kan också genomföra slumpmässiga kontroller. Om föreningen bryter mot de principer och kriterier som finns i policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet, eller de krav som finns i anvisningen, så vidtas åtgärder.

Bidrag 2023

Inför år 2023 var det 27 föreningar som ansökt om nämndens bidrag till funktionshinderföreningar. För år 2023 omfattade ansökningarna totalt 8 327 851 kronor, av dessa beviljade nämnden bidrag till 25 föreningar om totalt 3 676 040 kronor.

Analys

Sökta bidrag till nämnden

Här nedan kommer en kort analys över sökta bidrag för år 2023.

Typ av förening

Av de 25 föreningar som beviljades bidrag för 2023 är majoriteten av föreningarna ideella föreningar. Även trossamfund (Frälsningsarmén) och ekonomisk förening

(Brukarrevisionsbyrån i Uppsala län) beviljades bidrag³. Nämnden ger även bidrag till tre paraplyorganisationer där medlemmarna består av medlemsföreningar dessa är Funktionsrätt Uppsala Kommun, Föreningsgården Ekolnsnäs, Träffpunkternas intresseförening. Funktionsrätt Uppsala Kommun fick 40% av den totala bidragsdelen som nämnden beviljade.

Lokal

Av de föreningar som sökt föreningsbidrag har 14 föreningar uppgett behov av stöd för lokalhyra. Sökt stöd för kostnad av lokal är mellan 400 000-3000kr, där Club Lindormen RSMH står för den högst sökta summan.

Stöd för lokal omfattar hyra för kansli, lokal för återkommande träffar eller enstaka lokaltillfällen. Utifrån att det i nuvarande riktlinjer saknas en tydlig beräkningsmodell för hur stor del som föreningen kan få i bidrag för lokal kan det inte göras en beräkning på hur mycket som idag betalas ut för detta.

Personal

Nio av föreningar som har sökt bidrag har även sökt för stöd för personalkostnader sökt stöd för personal är mellan 1600 000- 3175 kr, där Funktionsrätt i Uppsala kommun står för den högst sökta summan.

Normerat bidrag

Det normerade bidraget utgår dels utifrån ett grundbidrag och bidrag per medlem. Vad gäller bidrag per medlem kan paraplyorganisationer inte erhålla detta bidrag då medlemmarna består av medlemsföreningar. Vad gäller det normerade bidraget hade Reumatikerföreningen Uppsala flest medlemmar. De som hade minst antal medlemmar var RSMH Kungsängsililjan med 17 medlemmar.

Tabell 1, De tio största föreningarna sorterade utifrån antal medlemmar som under 2023 ansökt om bidrag.

Förening	Antal medlemmar
Reumatikerförening Uppsala	661
Autism och Aspergerföreningen	536
Attention Uppsala	528
FUB Uppsala	472
Hörselskadades förening i Uppsala	300
RBU	257
Neuro Uppsala-Knivsta	249
Dyslexiförbundet i Uppsala län	219
SRF, Synskadades riksförbund	199
Stroke Uppsala	171

³ Skillnaden mellan en ideell förening och en ekonomisk förening är att en ekonomisk förening har syftet att verka för sina medlemmars ekonomiska intressen genom en ekonomiskt inriktad verksamhet. Det är delvis ändamålsbeskrivningen i stadgarna men även verksamheten som avgör om föreningen kan betraktas som ideell.

Verksamhetsbidrag

Majoriteten av föreningarna ansökte om stöd för medlemsaktiviteter inom ramen för verksamhetsbidraget. Exempel på medlemsaktiviteter är dans, läger, bowling, cafékvällar, föreläsningar och föreningsresor.

Några av verksamhetsbidragen som betalas ut bygger på överenskommelser sedan långt tillbaka i tiden och stödformerna för dessa behöver ses över individuellt. Det handlar om föreningsverksamhet som kommunen övertagit i samband med psykiatrireformen från landstinget samt verksamhetsstöd som delas med andra nämnder.

Övergripande om kommunens bidrag

Andra nämnder inom kommunen som ger bidrag för aktiviteter är äldrenämnden, idrott- och fritidsnämnden samt kulturnämnden. Det skiljer sig åt om föreningarna ansöker för planerade aktiviteter eller om föreningarna ansöker i efterhand för genomförda aktiviteter. Vid en omvärldsanalys har förvaltningen också kunnat se att fler kommuner ger bidrag till aktiviteter och även där skiljer det sig åt om föreningarna ansöker för planerade eller genomförda aktiviteter. Ett digitalt system skulle underlätta hanteringen. Att införa ett aktivitetsstöd som söks i efterhand skulle i dagsläget innebära en ökad administration både för nämnden och föreningarna.

Inom ramen för det projekt avseende bokning och bidrag som arbetade fram kommungemensam riktlinje och policy fanns också ett uppdrag att ta fram gemensamt styrdokument kring lokaler och bokningsbara resurser. Något sådant styrdokument har ännu inte utarbetats utan bidrag till lokaler ges både inom ramen för verksamhetsbidraget och som särskilt stöd inom övriga nämnder i Uppsala kommun. Som bidragsberättigad förening har föreningarna inom Uppsala kommun även möjlighet att hyra kommunala lokaler till en subventionerad taxa.

Inkomna synpunkter från föreningarna i samband med handläggning av föreningsbidrag

Synpunkter har framförts kring att det fasta bidraget och bidraget per medlem borde höjas utifrån att det varit konstant i flera år. En höjning av grundbidraget gynnar de föreningar som har flest medlemmar. En målgrupp som nämnden ger bidrag till är personer med psykisk funktionsnedsättning och dessa föreningar har i större utsträckning mindre antal medlemmar.

Resultat från enkäten

Förvaltningen har skickat ut en enkät till samtliga föreningar som tidigare erhållit bidrag från nämnden. Enkäten syftade till att ta del av föreningarnas synpunkter av nämndens föreningsbidrag. Det var 12 föreningar som svarade på enkäten, nedan presenteras en sammanställning av svaren.

Finansiering av verksamheten och hur verksamheten drivs och samverkan

Majoriteten av föreningarna angav att föreningarna finansierar sin verksamhet framför allt genom medlemsavgifter och föreningsbidrag, tre av föreningarna angav gåvor som en av de stora finansieringskällor till verksamheten. Samtliga föreningar svarade att bidragen behövs framför allt till lokalkostnader och medlemsaktivitet. Majoriteten av föreningarna drivs via ideella resurser det förekommer även att föreningen drivs

genom en kombination av ideella resurser och anställd personal. Endast en förening har en avsatt resurs om arbetar heltid med föreningen. Övriga angav att föreningen endast drevs via ideella resurser.

Föreningens samverkan med andra

Samtliga föreningar svarade att de samverkar med andra föreningar och organisationer. Flera av föreningarna beskriver att de framför allt samverkar kring gemensamma sakfrågor. Majoriteten av föreningarna beskriver att de även regelbundet samverkar med Uppsala kommun i olika forum och i olika frågor. Detta sker exempelvis genom att representanter från föreningarna deltar i olika råd, yttra sig om olika styrdokument och stöttar politik och tjänstepersoner i det vardagliga arbetet.

Typer av aktiviteter som anordnas och målgrupp

De aktiviteter som föreningarna angav att de anordnade var framför allt kultur och fritidsaktiviteter, föreläsningar och sammankomster. Sex föreningar angav att de anordnade aktiviteter som handlar om intressepolitiska frågor.

Samtliga föreningar svarade att det framför allt är personer i åldern 30–64 år som deltar på aktiver som föreningen genomför därefter är det åldersgruppen 65–79 år. Den grupp som minst deltar på aktiviteter är barn upp till 15 år.

Tabell 2, Föreningarnas rangordning för vilka som framför allt deltar på deras aktiviteter

Rangordning	Åldersgrupp
1	30–64 år
2	65–79 år
3	16–29 år
4	80 år-
5	- 15 år

Övriga synpunkter

Föreningarna beskrev att bidraget har varit konstant i flera år trots att föreningarna har gjort flera nya satsningar. Det framkom även att det finns en otydlighet för vad föreningarna får bidrag för, ettåriga bidrag försvårar för föreningarna att göra långsiktiga satsningar. *”Bidraget är en förutsättning för att föreningarna ska bedriva verksamhet som leder till högre välmående bland medlemmar, och därmed sänker behov av kommunal omsorg.”*

Vidare beskriver föreningarna att de ser ett behov av ett ökat arbete mot barn, unga och deras föräldrar och önskar att detta arbete ska premieras. *” Vi tycker att man vid fördelningen borde ta med barnperspektivet tydligare och fördela högre bidrag till föreningar som har aktiviteter för barn”.*

De flesta föreningar är små och drivs av få individer de som är aktiva i föreningen, dessa personer har ofta själva en funktionsnedsättning, detta bidrar till en sårbarhet hos föreningarna. Utifrån detta framkom förslag att kommunen skulle kunna gå in och stötta funktionsrättsföreningarna genom att ge bidrag så att 5–10 föreningar kan gå samman och anställa en kanslist/administratör. Detta skulle på så sätt kunna leda till en bättre kontinuerligt hos föreningarna.

Bidragsformer i jämförelse med andra utvalda kommuner

I den genomförda omvärldsanalysen har samtliga kommuner ett föreningsbidrag till målgruppen. Analysen visar på att samtliga kommuner saknar en tydlig fördelningsnyckel kopplat till bidrag som ges till funktionshinderföreningar. Det verkar vara vanligt att bidraget till föreningar inom funktionshinderområdet delvis innehåller kvalitativa bedömningar. Merparten av de kommuner som ingår i genomlysningen gör bedömning om verksamheten har koppling till lokalt beslutade styrdokument såsom exempelvis verksamhetsplaner eller funktionsrättsprogram. En del kommuner har även infört vissa prioriteringsområden.

MUCF har genomfört en enkätundersökning till kommuner för att kartlägga den kommunala bidragsgivningen till civilsamhällets organisationer. Av de kommunerna som har deltagit i undersökningen ovan så uppger 79% att de har ett organisationsbidrag och 66% att de har ett verksamhetsbidrag till föreningar som har verksamhet för personer med funktionsnedsättning⁴. Vilket stämmer väl överens med den omvärldsanalys som förvaltningen genomfört där majoriteten av kommunerna har någon form av föreningsstöd för målgruppen. Av de kommuner som varit föremål för genomlysningen så har flertalet kommuner ofta ett grundstöd samt ett verksamhetsbidrag.

Välfärdsbrott föreningsbidrag

I en granskning från Skatteverket år 2022 upptäcktes stora brister i vilka kontrollmöjligheter som finns avseende utbetalningar av föreningsbidrag vilket delvis beror på brister i nuvarande lagstiftning. Granskningen visade också ”stora brister i föreningarnas räkenskaper både vad gäller hanteringen av bidragspengar och övriga uttag och utgifter. Dessa brister innebär en överhängande risk för att ideella föreningars bidragsintäkter kan ha använts för täckande av privata levnadskostnader i stället för den verksamhet man uppger sig bedriva.” Skatteverket identifierar vidare en risk att oseriösa aktörer kan använda föreningsformen som ett brottsverktyg. De åtgärder som rekommenderas är bland annat en generell kunskapshöjning kring regler och skyldigheter, hos de som ansöker om föreningsbidrag. Detta gäller särskilt avseende vilka krav som ställs på att ha räkenskaper och annan dokumentation i ordning⁵.

Även Riksrevisionen har i en rapport från 2023 pekat på risken med att föreningsbidrag nyttjas av oseriösa aktörer, och att risken har ökat över tid. Myndigheterna har dock inte anpassat sin kontroll till den höjda risken, utan förlitar sig i stor utsträckning på att de uppgifter som lämnas i ansökningar är korrekta. Riksrevisionen menar att stärkta och riskbaserade kontroller är en nödvändighet för att säkerställa att välfärdens medel inte missbrukas, till exempel genom verksamhetsbesök⁶.

⁴ MUCF, 7 april 2023, *Kommunala stöd och bidrag till civilsamhällesorganisationer*.

⁵ Skatteverket, 2022, *Erfarenheter och iakttagelser från kontrollinsats avseende statsbidrag till ideella föreningar för att bedriva viss verksamhet för barn och unga*.

⁶ Riksrevisionen, 2023, *Tillit och kontroll – statlig bidragsgivning till civilsamhället* (RiR 2023:7).

Nya riktlinjer

För att kunna söka bidrag från Uppsala kommun måste föreningar/aktörer ställa sig bakom ett antal principer och redovisa dokument som bekräftar att föreningen gör det i enlighet med Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet. Genom det försäkras sig kommunen om att den sökande aktören är demokratisk och har en fungerande ekonomi. De grundläggande krav som ligger i de kommun-gemensamma styrdokumenterna på föreningar/aktörer för att kunna söka bidrag, behöver inte stå med i den nämndspecifika riktlinjen.

Nedan presenteras förändringar som föreslås gälla i de nya riktlinjerna för omsorgsnämndens föreningsstöd.

För att kunna få bidrag från omsorgsnämnden ska en förening uppfylla följande krav:

- Tillhöra omsorgsnämndens ansvar- och verksamhetsområde.
- Komplettera kommunens egen vård- och omsorgsverksamhet.
- Bedriva sin huvudsakliga verksamhet inom Uppsala kommun.

Omsorgsnämnden kan besluta om en maxsumma då det beslutade budgetanslaget till föreningsstöd utgör tak för varje års utbetalningar.

Förslag på bidragskategorier

Det finns olika typer av föreningsbidrag och de kan vara antingen generella bidrag som ges utifrån en fastställd nivå eller selektiva bidrag som ges efter prövning av innehåll i verksamhet och behov av finansiering. För att erhålla bidrag från omsorgsnämnden behöver föreningen tillhöra nämndens målgrupp. Vilket innebär att det alltid görs en prövning om rätten till bidrag. Vid ställningstagande till ansökningarna prioriteras verksamheter som bedöms komplettera omsorgsnämndens verksamheter.

Grundbidrag

Detta bidrag föreslås förtydligas genom fördelningsordning.

Grundbidraget utgår till de föreningar som bedömts tillhöra nämndens målgrupp. Grundbidraget är ett generellt bidrag som består av ett fast belopp och ett bidrag per bidragsberättigad medlem. Medlemsbidrag utgår för antal medlemmar bosatta i kommunen. Alla föreningar som bedömts tillhöra nämndens målgrupp beviljas ett grundbidrag.

Grundbidraget föreslås fördelas olika beroende på vilken inriktning föreningen bedöms ha:

1. Barn och unga med funktionsnedsättning
2. Psykisk och intellektuell funktionsnedsättning
3. Fysisk funktionsnedsättning
4. Anhöriga till personer med funktionsnedsättning

Nivån för grundbidraget kommer att preciseras i anvisningen.

Verksamhetsbidrag

Detta bidrag föreslås förtydligas genom prioriteringsordning.

Verksamhetsbidrag är en grundfinansiering eller riktat bidrag till en viss eller till flera angivna verksamheter som organisationen bedriver. I ansökan ska framgå vilka verksamheter föreningen söker bidrag för ex. intressepolitik, aktiviteter, information mm. Detta kan även omfatta bidrag till att täcka kostnader personal.

Verksamhetsbidrag kan beviljas förening utifrån angelägenhetsgrad och verksamhetens omfattning. Även för verksamhetsbidraget så prioriteras målgrupper i följande ordning:

1. Barn och unga med funktionsnedsättning
2. Psykisk och intellektuell funktionsnedsättning
3. Fysisk funktionsnedsättning
4. Anhöriga till personer med funktionsnedsättning

Särskilt verksamhetsbidrag för aktiviteter

Denna typ av bidrag föreslås förtydligas som en egen del inom ramen för verksamhetsbidraget.

Genomlysningen visar på att merparten av bidragen som söks är till aktiviteter. Inom ramen för verksamhetsbidraget föreslås därför ett särskilt bidrag införas för aktiviteter.

Kostnader för aktiviteter söks i verksamhetsbidraget. I ansökan ska det vara tydligt specificerat vad som avser kostnader för aktiviteter. Aktivitetsbidraget söks för planerade aktiviteter och genomförda aktiviteter ska i efterhand redovisas. Vid händelser som uppkommer under året och som medför avsteg från ansökan och beviljat bidrag så ska en dialog föras med förvaltning.

Bidrag kan beviljas till aktiviteter såsom exempelvis sammankomster för social gemenskap, fritidsverksamheter, träning och motion, föreläsningar, fortbildning och utflykter. Syftet med ett aktivitetsstöd är att motverka isolering, främja delaktighet och sociala kontakter genom hälsofrämjande insatser. Med aktivitet menas ett tillfälle då flera medlemmar och/eller icke medlemmar samlas (det kan även vara digitalt) för att göra något tillsammans under ledning av någon som är utsedd av föreningen.

Utifrån ovanstående kriterier avgör omsorgsnämnden vilka aktiviteter som ska beviljas bidrag och inte. Nämnden bedömer även hur mycket bidrag som ska ges till olika aktiviteter.

Förvaltningen ser positivt på föreningar som samverkar med varandra och som gemensamt anordnar aktiviteter och sådan samverkan kan också komma att premieras. Föreningar som samverkar kring en gemensam verksamhet ska utse en förening som ansvarar för bidragsansökan.

Inom ramen för aktivitetsstödet kan föreningen även ansöka om merkostnader som föreningen kan ha på grund av medlemmarnas funktionsnedsättning vilket till exempel kan vara behov av extra ledare.

Lokalhyresbidrag

Detta bidrag föreslås införas som nytt bidrag

Kostnader för lokal söks som ett eget bidrag dock kan föreningen endast få bidrag om detta inte subventioneras på annat sätt. Bidrag till lokalhyra ges endast för lokal utifrån nedanstående beräkningsmodell. För att erhålla bidrag för lokalhyra ska föreningen ha regelbunden föreningsverksamhet i lokalen. I ansökan ska det vara tydligt specificerat

vad som avser lokalkostnader. Lokal innebär möteslokaler, lokaler för fritidsaktiviteter och hyra för separata aktivitetstillfällen. Lokal innebär inte kansli.

Beräkningsmodell för bidrag av lokal:

Nämnden kan ge stöd för lokalkostnad med 300 kronor per bidragsberättigad medlem, stödet begränsas dock till max 45 % av sökt hyreskostnad och med ett max tak om 100 000 kronor/år.

Utvecklingsbidrag

Detta bidrag föreslås att utgå.

Möjligheten att ansöka om utvecklingsbidrag har ingått som en del i föreningsbidragsansökan till nämnden. De senaste tre åren har nämnden inte beviljat några utvecklingsbidrag och föreningarna har heller inte ansökt om detta. Det har inte funnits en specifik budget kopplat till detta bidrag vilket också inneburit att det inte funnits utrymme inom den ekonomiska ramen att bevilja utvecklingsbidrag. Förvaltningen föreslår därför att detta bidrag utgår. Det finns tillfälliga stöd för nämndens målgrupper att ansöka om till exempel utifrån arvsfondprojekt. Synpunkter har också framförts gällande att det finns ett behov av mer långsiktiga stöd än till kortvariga projekt.

Särskilt verksamhetsbidrag till paraplyorganisation/samverkansorganisation

Detta bidrag föreslås införas som nytt bidrag.

I samband med genomlysningen har det framkommit att det behöver finnas ett separat bidrag för paraplyorganisationer/samverkansorganisation att söka.

Särskilt verksamhetsbidrag kan sökas av lokal samorganisation som är paraplyorganisation för ett antal medlemsföreningar. Samorganisationen ska bedriva verksamhet som stöd till medlemsföreningarna. Aktiviteterna ska beskrivas i ansökan så att innehåll, förväntat resultat och kostnad tydligt framgår. Det ska också framgå vilka av kostnaderna som föreningen söker bidrag till.

Fleråriga bidrag

Omsorgsnämnden har idag möjlighet att bevilja fleråriga bidrag, men detta använts nästan inte alls i dag. Med en tydligare fördelning skulle nämnden kunna gå mot flera fleråriga bidrag upp till tre år. Vilket skulle möjliggöra en långsiktig planering för föreningarna och samtidigt en minskad kostnad för kommunen utifrån minskad administration. Förvaltningen skulle då kunna fokusera på dialog och uppföljning.

Ytterligare förslag utanför riktlinjen

Samverkansavtal/Idéburet offentligt partnerskap (IOP)/upphandling

Förslag att göra en separat hantering för vissa bidrag

För de bidrag som bygger på överenskommelser långt tillbaka i tiden behövs stödformerna ses över för respektive förening. Det är aktuellt med antingen samverkansavtal, IOP, upphandling eller annat stöd för föreningarna som i nuläget uppbär ett sådant bidrag. Förslag är att det görs en separat hantering kring detta.

Konsekvenser

Genomlysningen och förslaget till en ny bidragsstruktur tillsammans med de nya riktlinjerna för föreningar får konsekvenser i form av att vissa bidrag/stöd föreslås att ersättas eller omarbetas. Detta kan komma att påverka nuvarande stödnivåer för nämndens föreningar på olika sätt. För vissa kan det innebära att de ekonomiska nivåerna kommer att vara ungefär i samma nivå som tidigare medan andra föreningar kan komma att få ett ökat stöd samt att vissa föreningar även kommer att få ett minskat ekonomiskt stöd. För att få en tydlighet, transparens och rättssäkerhet är det nödvändigt att göra en revidering då de tidigare stödnivåerna bygger på gamla överenskommelser utan tydliga kriterier.

Att införa ett aktivitetsbidrag inom ramen för verksamhetsbidraget samt ett lokalbidrag skapar en tydlighet kring vilket ekonomiskt stöd föreningarna kan ansöka om. Det tydliggör också för nämnden hur stor del av budgeten som går till respektive delar. Ett syfte med förslaget av bidragen är också att underlätta uppföljning.

Syftet med att införa fördelning- och prioriteringsordning är för att tydliggöra varför en viss förening får ett visst bidrag och varför nivåerna kan skilja sig åt. Bidrag utgår framför allt till de föreningar nära anknytning till nämndens målgrupp som har en verksamhet som kompletterar nämndens. Grundbidraget har varit densamma under flera år och genom att införa en fördelningsordning så kan grundbidragsdelen fördelas olika utifrån inriktning och på så sätt inte enbart premiera de föreningarna med flest medlemmar.

En tydligare fördelning kan också underlätta för nämnden att bevilja flera fleråriga bidrag och mer tid skulle därför kunna ges till dialog vilket ger ett mervärde till nämnden och föreningarna.

Normerande styrdokument

Beslutsfattare:
Omsorgsnämnden

Dokumentansvarig:
Förvaltningsdirektör

Datum:
2023-05-28

Diarienummer:
OSN-2023-00353

Omsorgsnämndens riktlinje för föreningsbidrag

Policy

Riktlinje

Rutin

Vägledning

Innehåll

Inledning	3
Omsorgsnämndens riktlinje för föreningsbidrag	3
Syfte, ändamål och målgrupp	3
Avgränsning	3
Typ av bidrag	4
Grundbidrag	4
Verksamhetsbidrag	4
Lokalhyresbidrag	5
Vilka kan söka	6
Nämndens bedömningskriterier	6
Övergripande information	7
Digitalt bidragssystem	7
Anvisning	7
Uppföljning och redovisning	7
Beslut	8
Ansvar	8
Relaterade dokument	8

Läshänvisning:

Gulmarkerad text är förslag på förändring/tillägg

Överstruken text är det som föreslås tas bort.

Inledning

Omsorgsnämndens riktlinje utgår från policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet, samt den kommunövergripande riktlinjen för föreningsbidrag. Dessa dokument skapar en samlad styrning för kommunens samverkan med aktörer i föreningslivet/fria kulturlivet. En samlad styrning ger förutsättningar att ta steg mot ökad kvalitet och effektivitet i hantering av föreningsbidrag samt ökad transparens och en bedömning utifrån likvärdiga kriterier. En ambition som Uppsala kommun uttryckt i lokal överenskommelse med aktörer i föreningslivet/fria kulturlivet.

Syftet med en nämndspecifik riktlinje för bidrag är att utifrån de kommundemensamma styrdokumenterna förtydliga och redogöra för vilka nämndspecifika kriterier och krav som finns för olika bidragstyper.

Omsorgsnämndens riktlinje för föreningsbidrag

Syfte, ändamål och målgrupp

Omsorgsnämnden ansvarar för uppgifter enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning och insatser till personer under 65 år som har behov av sådana insatser på grund av fysisk funktionsnedsättning eller sjukdom. Nämnden ansvarar även för anhörigstöd till personer med funktionsnedsättning, som vårdar eller stödjer en närstående.

I syfte att möjliggöra ett rikt föreningsliv för personer med funktionsnedsättning har omsorgsnämnden ansvar för att fördela bidrag till föreningar/organisationer inom nämndens ansvarsområde. För att föreningen/organisationen ska få stöd från nämnden ska de verka inom omsorgsnämndens verksamhetsområde samt att föreningen/organisationen ska bedriva verksamhet som kompletterar nämndens egna verksamheter. Verksamheten ska ha en anknytning till nämndens målgrupper och verksamheten ska rikta sig till kommunens invånare.

Avgränsning

Enligt Socialstyrelsens termbank definieras funktionsnedsättning som en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. I anmärkningarna skrivs att en funktionsnedsättning kan uppstå till följd av sjukdom eller annat tillstånd eller till följd av en medfödd eller förvärvad skada. Sådana sjukdomar, tillstånd eller skador kan vara av bestående eller av övergående natur.

Begreppet funktionsnedsättning är som synes brett. Även om samtliga dessa grupper ingår i omsorgsnämndens verksamhetsområde har omsorgsnämnden inte ansvar att för samtliga grupper stödja föreningsverksamhet.

De aktörer som kan beviljas föreningsbidrag bör ha en verksamhet i huvudsak riktad till personer som har betydande svårigheter att aktivt delta i samhällslivet.

Typ av bidrag Omsorgsnämndens olika föreningsbidrag

För att kunna få bidrag från omsorgsnämnden ska en förening förutom att uppfylla de kommungemensamma riktlinjerna uppfylla följande krav:

- Tillhöra omsorgsnämndens ansvar- och verksamhetsområde.
- Komplettera kommunens egen vård- och omsorgsverksamhet.
- Bedriva sin huvudsakliga verksamhet inom Uppsala kommun.

Om föreningen/organisationen bedöms tillhöra nämndens ansvarsområde kan den ansöka om att få bidrag i form av:

- Grundbidrag
- Verksamhetsbidrag
 - Särskilt verksamhetsbidrag för aktiviteter
 - Särskilt verksamhetsbidrag till paraplyorganisation/samverkansorganisation
- Lokalhyresbidrag

Normerat bidrag Grundbidrag

Grundbidraget utgår till de föreningar som bedömts tillhöra nämndens målgrupp. Grundbidraget är ett generellt bidrag som består av ett fast belopp och ett bidrag per bidragsberättigad medlem. Medlemsbidrag utgår för antal medlemmar bosatta i kommunen. Alla föreningar som bedömts tillhöra nämndens målgrupp beviljas ett grundbidrag. Det normerade bidraget ges i form av ett grundbidrag och ett bidrag per medlem omfattande (bosatta i Uppsala kommun). Antalet medlemmar ska redovisas i ansökan. Både antalet medlemmar med funktionsnedsättning, medlemmar som är anhöriga samt stödmedlemmar ska redovisas. Till ansökan ska ett intyg bifogas som styrker uppgifterna.

Grundbidraget fördelas olika beroende på vilken inriktning föreningen bedöms ha enligt nedan:

1. Barn och unga med funktionsnedsättning
2. Psykisk och intellektuell funktionsnedsättning
3. Fysisk funktionsnedsättning
4. Anhöriga till personer med funktionsnedsättning

Verksamhetsbidrag

Verksamhetsbidrag är en grundfinansiering eller riktat bidrag till en viss eller till flera angivna verksamheter som organisationen bedriver. I ansökan ska framgå vilka verksamheter föreningen söker bidrag för ex. intressepolitik, aktiviteter, information mm. Detta kan även omfatta bidrag till att täcka kostnader personal. Verksamhetsbidrag är ett ekonomiskt stöd till organisationernas grundläggande verksamhet och ges för

föreningens löpande verksamhet. I ansökan ska framgå vilka verksamheter föreningen söker bidrag för ex. intressepolitik, aktiviteter, information, lokaler mm. Bidrag till anställda beviljas endast om det finns ett behov av detta för den verksamhet aktören söker bidrag för.

Om bidraget ska användas för lönekostnad, ska föreningen/organisationen vara registrerad hos Skatteverket som arbetsgivare. Vid beslut om bidrag för personalkostnad förbinder sig föreningen/organisationen att i efterhand om vård- och omsorgsförvaltningen begär det skicka in sammanställning avseende arbetsgivardeklaration.

Verksamhetsbidrag kan beviljas förening utifrån angelägenhetsgrad och verksamhetens omfattning. Även för verksamhetsbidraget så prioriteras målgrupper i följande ordning:

1. Barn och unga med funktionsnedsättning
2. Psykisk och intellektuell funktionsnedsättning
3. Fysisk funktionsnedsättning
4. Anhöriga till personer med funktionsnedsättning

Särskilt verksamhetsbidrag för aktiviteter

Kostnader för aktiviteter söks i verksamhetsbidraget. I ansökan ska det vara tydligt specificerat vad som avser kostnader för aktiviteter. Aktivitetsbidraget söks för planerade aktiviteter och genomförda aktiviteter ska i efterhand redovisas. Vid händelser som uppkommer under året och som medför avsteg från ansökan och beviljat bidrag så ska en dialog föras med förvaltning.

Bidrag kan beviljas till aktiviteter såsom exempelvis sammankomster för social gemenskap, fritidsverksamheter, träning och motion, föreläsningar, fortbildning och utflykter. Syftet med ett aktivitetsstöd är att motverka isolering, främja delaktighet och sociala kontakter genom hälsofrämjande insatser. Med aktivitet menas ett tillfälle då flera medlemmar och/eller icke medlemmar samlas (det kan även vara digitalt) för att göra något tillsammans under ledning av någon som är utsedd av föreningen.

Utifrån ovanstående kriterier avgör omsorgsnämnden vilka aktiviteter som ska beviljas bidrag och inte. Nämnden bedömer även hur mycket bidrag som ska ges till olika aktiviteter.

Förvaltningen ser positivt på föreningar som samverkar med varandra och som gemensamt anordnar aktiviteter och sådan samverkan kan också komma att premieras. Föreningar som samverkar kring en gemensam verksamhet ska utse en förening som ansvarar för bidragsansökan.

Inom ramen för aktivitetsstödet kan föreningen även ansöka om merkostnader som föreningen kan ha på grund av medlemmarnas funktionsnedsättning vilket till exempel kan vara behov av extra ledare.

Särskilt verksamhetsbidrag till paraplyorganisation/samverkansorganisation

Särskilt verksamhetsbidrag kan sökas av lokal samorganisation som är paraplyorganisation för ett antal medlemsföreningar.

Lokalhyresbidrag

Kostnader för lokal söks som ett eget bidrag, föreningen kan endast få bidrag om detta inte subventioneras på annat sätt. Lokalhyresbidrag beviljas inte för förhyrningar i

kommunala lokaler. Eventuella hyresintäkter ska dras från de totala lokalkostnaderna. För att erhålla bidrag för lokalhyra ska föreningen ha regelbunden föreningsverksamhet i lokalen. Lokal innebär möteslokaler, lokaler för fritidsaktiviteter och hyra för separata aktivitetstillfällen. Lokal innebär inte kansli.

Storlek och beräkning av lokalhyresbidraget preciseras i anvisningen.

• — Föreslås upphöra: Utvecklingsbidrag

Utvecklingsbidrag är tillfälliga medel kopplade till olika sakfrågor och områden som är politiskt prioriterade. Föreningen/organisationen kan få bidrag för utvecklingsprojekt som inte strider mot de generella förutsättningarna.

Särskilda prioriteringar utefter nämndens styrdokument kan tillkomma i anvisningarna.

Vilka kan söka

Bidragen kan i första hand sökas av ideella föreningar men även ekonomiska föreningar, stiftelser och trossamfund om den sökande bedriver verksamhet utan vinstsyfte och riktar verksamheten till personer med funktionsnedsättning.

Aktören ska ha sitt säte i Uppsala kommun alternativt ska den verksamhet som aktören söker bidrag för bedrivas i Uppsala kommun.

Föreningen/organisationen får inte bidrag

- för delar av verksamheten som täcks av bidrag från annan bidragsgivare
- för kapitalhöjande insatser som renovering eller ombyggnad av fastighet

Nämndens bedömningskriterier

Beslut om fördelning av bidrag fattas av omsorgsnämnden.

För att erhålla bidrag från omsorgsnämnden behöver föreningen tillhöra nämndens ansvar- och verksamhetsområde. Det innebär att nämndens bidrag är selektiva och att det alltid görs en prövning om rätten till bidrag. Vid ställningstagande till ansökningarna prioriteras verksamheter som bedöms komplettera omsorgsnämndens verksamheter.

När nämnden beslutar vilka ansökningar som ska beviljas stöd görs en bedömning av:

- Vilket mål och syfte som föreningen/organisationen har och om det faller inom ramen för vad bidrag utgår för.
- Om föreningens verksamhet harmonierar med nämndens mål och inriktningsdokument.
- Om föreningens mål, aktiviteter, metoder, resultat och budget hänger ihop på ett trovärdigt sätt.
- Om ansökt bidrag är skäligt utifrån kostnadssynpunkt.
- Om utrymme finns inom ekonomisk ram att bevilja bidrag.

Bidragen är selektiva, vilket innebär att en bedömning görs för varje organisation utifrån vilken grad:

- Föreningen/organisationen bedriver en verksamhet som av nämnden bedöms vara till nytta inom verksamhetsområdet alternativt kompletterar nämndens egen verksamhet.
- Verksamheten harmonierar med nämndens mål och inriktningsdokument.
- Föreningen/organisationen presenterar tydliga planer, måluppfyllelse och kvalitet på verksamheten.
- Föreningen/organisationen formulerar förväntade effekter och motiverar metoder som används och planer för verksamhetens utveckling.
- Föreningen beskriver hur nytänkande eller nydanande insatser genomförs.
- Samt utifrån i vilken grad utrymme finns inom ekonomisk ram.

Prioriteringar avseende bidragshandlingen görs utifrån målgrupp, inriktning, mål och budget, nämndens årliga verksamhetsplan samt program för full delaktighet.

Övergripande information

Digitalt bidragssystem

Föreningsbidragen hanteras i ett digitalt bidragssystem.¹ För att en förening/organisation ska kunna söka bidrag från omsorgsnämnden behöver föreningen/organisationen ha ett konto och vara godkänd som bidragssökande aktör, enligt särskild ordning.

Anvisning

För varje typ av bidrag nämnden beslutar om ska en anvisning tas fram av förvaltningen som följer överenskommen mall för anvisning för föreningsbidrag. Innehåll i anvisning ska följa kommunövergripande styrdokument, och denna nämndspecifika riktlinje. Innan en aktör kan söka bidrag måste den först ansöka om att bli godkänd aktör.

Uppföljning och redovisning

Omsorgsnämnden har kontinuerlig dialog med de aktörer som erhåller bidrag. Detta sker både igenom e-post, digitala möten, telefonsamtal, uppföljande besök och slumpmässiga kontroller. Vid prövning av en ansökan görs en uppföljning där hänsyn tas till hur aktören har använt tidigare bidrag och vilket resultat som uppnåtts.

Om aktören bryter mot de principer och kriterier som finns i policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet, eller de krav som finns i anvisningen, så kommer åtgärder vidtas.

Bidraget redovisas enligt direktiv i anvisningen.

¹ När digitalt bidragssystem är på plats och har implementerats.

Beslut

Beslut fattas av nämnd.

Ansvar

Nämnden ansvarar för att följa upp och uppdatera riktlinjen.

Relaterade dokument

- Lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun 2018–2023
- Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet
- Riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till fria kulturlivet
- Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Normerande styrdokument

Beslutsfattare:
Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig:
Avdelningschef hållbarhetsavdelningen, kommunledningskontoret

Datum:
2021-03-01

Diarienummer:
KSN-2021-01382

Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet

Policy

Riktlinje

Rutin

Vägledning

Innehåll

Inledning	3
Syfte.....	3
Omfattning	3
Policy för god samverkan mellan aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet och Uppsala kommun.....	4
Kriterier för samverkan med föreningslivet.....	5
Bakgrund.....	6
Policyn i sitt sammanhang	6
Definition och begrepp.....	6
Lagbestämmelser och krav	7
Associationsrätt	8
Ansvar och spridning.....	8
Uppföljning.....	8
Relaterade dokument.....	9

Inledning

Uppsala kommun ser föreningslivet och det fria kulturlivet som en viktig aktör för ett välfungerande samhälle, och vill genom ett antal principer uppmuntra till engagemang, delaktighet och samverkan för att gemensamt stärka demokrati, social hållbarhet och folkhälsa för kommunens invånare. Dessa principer finns beskrivna i den lokala överenskommelsen mellan Uppsala kommun och föreningslivet (LÖK).

Uppsala kommuns samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet ska förstärka och komplettera den verksamhet som kommunen bedriver. Samverkan sker även för att prova nya verksamheter, utveckla nya metoder i redan etablerade verksamheter, och stimulera till nyskapande lösningar.

Uppsala kommuns samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet sker inom de ramar kommunallagen sätter, övrig svensk lagstiftning, Uppsala kommuns policys och riktlinjer, och ska stödja den inriktning som Uppsala kommun fastställt i Mål och budget, planer och program.

Syfte

Syftet med policyn är att uttala ett för Uppsala kommun gemensamt förhållningssätt för samverkan mellan Uppsala kommun och aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet.

Omfattning

Policyn gäller alla kommunens förvaltningar och bolag, och omfattar all samverkan som sker mellan Uppsala kommun och aktörer inom föreningslivet och det fria kulturlivet.

Aktörer i föreningslivet är ideella föreningar, sociala företag¹, trossamfund, stiftelser, ekonomiska föreningar samt andra ideellt engagerade.

Aktörer i det fria kulturlivet kan vara aktörer i föreningslivet (se ovan definition), men kan även vara organiserade som handelsbolag, enskild firma och aktiebolag utan vinstutdelning.

I denna policy används begreppet föreningslivet och omfattar både aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet.

Kommunallagens utformning gör att ett antal övervägande behöver göras när samverkan sker genom föreningsbidrag. Dessa överväganden beskrivs i Riktlinje för föreningsbidrag, men omfattar kortfattat:

- Hur mottagaren är organiserad (associationsformen) har betydelse speciellt när det handlar om trossamfund, stiftelser, ekonomiska föreningar, handelsbolag, enskild firma och aktiebolag utan vinstintresse.
- Gränsdragning mellan bidrag och upphandling.

¹ Sociala företag har olika associationsformer såsom ideell förening, ekonomisk förening, stiftelse eller aktiebolag utan vinstintresse. Detta har betydelse när samverkan sker genom föreningsbidrag.

- Föreningar av samma typ bör ges samma förutsättningar att ansöka om bidrag.
- Mottagare av föreningsbidrag bör tillhandahålla samma service till eller vara tillgänglig för samtliga kommunmedlemmar som kan omfattas/ha nytta av den understödda verksamheten.

Föreningslivet har många olika roller i samhällsutvecklingen, och samverkan mellan Uppsala kommun och föreningslivet kan omfatta alla dessa roller:

- En mötesplats för människor, där möjlighet finns att diskutera och bilda opinion.
- En röst åt olika gruppers behov, värderingar och intressen, en förutsättning för en fungerande demokrati.
- Servicegivare, där organisationer ger sina medlemmar eller invånare i allmänhet service utan att ta emot full ersättning. Det kan vara att sprida information och arrangera aktiviteter och mötesplatser till att anordna organiserad verksamhet för specifika målgrupper.

Den samverkan som sker mellan Uppsala kommun och föreningslivet berör många målgrupper; barn, ungdomar, vuxna, personer med funktionsnedsättning, äldre och anhöriga som vårdar, alla med olika bakgrund och kulturer.

Samverkan handlar om att någon form av aktivitet överskrider gränser inom eller mellan organisationer och/eller organisatoriska enheter. Det finns en stor variation i hur samverkan mellan Uppsala kommun och föreningslivet sker. Det kan handla om finansiellt bidrag till en specifik verksamhet eller organisation, samarbetspartner i utförande av välfärdstjänster, eller dialogpartner kring verksamhetsutveckling.

Policy för god samverkan mellan aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet och Uppsala kommun

Det finns en lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun. De principer som finns i överenskommelsen är styrande för samverkan mellan föreningslivet och det fria kulturlivet och Uppsala kommun.

Företrädare för Uppsala kommun ska kommunicera på ett sådant sätt att kommunens trovärdighet upprätthålls och stärks.

Uppsala kommun ska i sina kontakter med föreningslivet uppträda och uppfattas som en organisation.

En grundläggande princip är respekten för föreningslivets olikheter.

Samverkan sker alltid utifrån att kommunen och föreningslivet agerar utifrån sina egna specifika roller och identiteter. Föreningarna ska kunna vara samarbetspart och kritiskt granskande utan att riskera att samverkan påverkas.

Kriterier för samverkan med föreningslivet

Aktörer som vill samverka med Uppsala kommun, ska uppfylla vissa kriterier. Innan samverkan sker ska det säkerställas att följande kriterier följs:

- Den samverkan som sker ska gagna invånarna i Uppsala kommun, ske inom ramen för kommunallagen², samt bidra till de av kommunfullmäktige och nämnder fastställda ambitioner.
- I den samverkan som sker med Uppsala kommun ska aktören följa gällande lagstiftning.
- Uppsala kommun och aktören ska kunna intyga att de är överens om ändamål och former för samverkan.

Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället - Vägledning för handläggare (Stödmaterial till betänkande av Demokrativillkorsutredningen, Stockholm 2019) är en vägledning vid bedömning av följande kriterier:

- Aktören ska bedriva verksamhet utifrån demokratiska principer och arbetsformer, och får inte motarbeta det demokratiska styrelseskicket.
- Aktören och dess företrädare får inte utöva, rättfärdiga, främja eller uppmana till våld, tvång eller hot eller på annat otillbörligt sätt kränka den enskildes grundläggande fri- och rättigheter.
- Verksamhet som riktar sig till barn och ungdomar ska präglas av ett tobaks-, alkohol-, doping- och drogfritt förhållningssätt och en miljö fri från spel med pengar.
- Verksamhet ska ha sin utgångspunkt i Barnkonventionen och arbeta för alla barns självklara rätt att få sina grundläggande behov och rättigheter tillgodosedda.

Undantag kan göras om det finns berättigat syfte, under dessa kriterier:

- Aktören ska vara öppen för alla som instämmer i aktörens målsättning och alla oavsett kön, könsöverskridande identitet och uttryck ska ha en jämn fördelning av makt och inflytande i organisationen och i dess verksamhet.
- Aktören ska främja mänskliga rättigheter och motverka rasism och diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, ålder eller funktionsnedsättning, och arbeta för ett inkluderande och öppet samhälle där alla har samma rättigheter och möjligheter.

² Samverkan ska ske:

- Inom ramen för den *kommunala kompetensen*, det vill säga den verksamhet som bidraget går till ska vara av allmänt intresse och ha anknytning till kommunens område och dess medlemmar.
- Vara *proportionerligt*, det vill säga kommunens insats ska stå i förhållande till den nytta som åtgärden avser att ge.
- Utgå från *likställighetsprincipen*, det vill säga föreningar av samma typ bör ges samma förutsättningar/möjligheter till finansiering. Vid undantag behöver sakliga skäl anges för när det inte skett.
- Ska inte leda till snedvriden eller hota att leda till att snedvrider konkurrensen eller strida mot §8 kommunallagen, eller vara ett individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare.

Bakgrund

Uppsala kommun har en ambition att Uppsalas invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället. Föreningslivet är viktiga aktörer för att skapa delaktighet och engagemang för samhället, och Uppsala kommun är därför mån om att ha en god samverkan med alla dessa aktörer.

Föreningslivet har upplevt att grundprinciperna för att samverka med Uppsala kommun ser olika ut i kommunens olika verksamheter, och har svårt att få en helhetsbild över vilket sätt de kan söka stöd hos och samverka med Uppsala kommun. Policyn förtydligar grundprinciperna och vilka aktörer som omfattas av dessa grundprinciper.

Policyn i sitt sammanhang

Uppsala kommun har en lokal överenskommelse med föreningslivet i Uppsala kommun. Överenskommelse har tillkommit för att stärka den samverkan som sker mellan Uppsala kommun och föreningslivet. Denna policy kompletterar de principer som finns i den lokala överenskommelsen med ett antal kriterier för samverkan.

Policy för god samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet kompletteras med kommunövergripande riktlinjer, samt vid behov nämndspecifika riktlinjer.

Vägledning, rutiner och anvisningar (instruktioner) kan komplettera ovan styrdokument.

Definition och begrepp

Association: En sammanslutning som har medlemmar eller delägare. Sammanslutningen kan vara organiserad i olika associationsformer och omfattas av det juridiska området associationsrätten.

Aktörer i föreningslivet: En aktör i föreningslivet kan vara en ideell förening, socialt företag³, trossamfund, stiftelse, ekonomisk förening samt andra ideellt engagerade. Definition enligt Lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun 2018–2023 (LÖK).

Aktörer i det fria kulturlivet: Det är aktörer som bedriver projekt eller verksamheter som bidrar till utvecklingen av Uppsalas kulturliv, och vars verksamhet är av allmänintresse, till gagn för invånarna och drivs inte i syfte att göra vinst. Aktörer i det fria kulturlivet kan vara aktörer i föreningslivet (se ovan definition), men kan också vara organiserade som handelsbolag, enskild firma och aktiebolag utan vinstutdelning. De senare är en civilrättslig association (organisationsform).

Civilsamhället: En arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor organiserar sig och agerar tillsammans i gemensamma intressen. I området ingår allt från nätverk, ideella föreningar till registrerade trossamfund med mera.

³ Sociala företag har olika associationsformer såsom ideell förening, ekonomisk förening, stiftelse eller aktiebolag utan vinstintresse. Detta har betydelse när samverkan sker genom föreningsbidrag.

Förening: En förening, vilket är detsamma som ideell förening, är enligt praxis en organiserad form av civilsamhället och en oreglerad associationsform. Föreningen ska vara demokratiskt uppbyggd. Detta innebär att årsmötet är det högst beslutande organet som väljer en styrelse som leder arbetet mellan föreningsstämmorna. En annan central princip är att föreningen ska vara öppen. Personer som delar föreningens intresse ska ha möjlighet att bli medlem, delta i och påverka föreningens verksamhet.

Stiftelse: Har till skillnad från föreningar och bolag varken medlemmar eller ägare. Stiftelsen förvaltar en ekonomisk förmögenhet, som en eller flera fysiska eller juridiska personer (stiftare) har avsatt för ett särskilt ändamål, vilket ska vara över en längre tid. Stiftelse förhåller sig vanligen till associationsrätten, men är egentligen inte en associationsform.

Ekonomisk förening: Enligt svensk rätt är ekonomiska föreningar civilrättsliga associationer. Medlem i ekonomisk förening har ekonomisk nytta av verksamheten. En ekonomisk förening ska vara öppen för alla som uppfyller villkoren i stadgarna för medlemskap. Föreningar ska bygga på demokrati och ansvarstagande.

Sociala företag: Är företag som har som mål att skapa samhällsnytta. Sociala företag kan vara organiserade som ekonomisk förening, aktiebolag, ideell förening eller stiftelse, det vill säga att sociala företag kan ha olika associationsformer.

Trossamfund: Ett trossamfund behöver ej vara registrerat för att kunna verka som trossamfund, och behöver inte verka som en juridisk person. De trossamfund som väljer att registreras följer de särskilda föreskrifter som finns enligt Lag om trossamfund. Trossamfund kan därmed vara både en juridisk person och i detta ha olika associationsformer, men också vara en icke juridisk person.

Lagbestämmelser och krav

Den samverkan som sker ska följa kommunallagen och ligga inom den kommunala kompetensen med specifikt fokus på paragraf 1, 2, 7 och 8 i kommunallagen.

- Kommunal kompetens. Kommuner och landsting får själva ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar och som inte ska handhas enbart av staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan.
- Kommuner får genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen eller landstinget, men får inte lämna ett individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare med undantag av kommunala befogenhetslagen eller om det finns synnerliga skäl för det.
- Den insats kommunen gör ska stå i rimligt förhållande till det intresse och den nytta som kommunens och dess medlemmar har av åtgärden.
- Kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Detta betyder att föreningar av samma typ ska ges samma förutsättningar/möjligheter till finansiering. Samt att föreningen som får stöd ska tillhandahålla samma service till eller är tillgänglig för samtliga kommunmedlemmar som kan omfattas/ha nytta av den understödda verksamheten.

Den kommunala befogenhetslagen ger kommunen visst utrymme att vidta åtgärder eller stödja verksamhet som går utöver den allmänna kompetensen i kommunallagen. Detta kan handla om stöd till ungdomsorganisationer, stöd till boende, och uppförande och drift av turistanläggningar.

Associationsrätt

Uppsala kommun ska följa gällande associationsrätt. Vilka specifika krav som kan ställas på en aktör när en samverkan inleds med Uppsala kommun är beroende på vilken associationsform aktören har.

Ansvar och spridning

Kommunfullmäktige: Beslutar om Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet.

Kommunstyrelsen: Samordnar, stödjer och följer upp kommunkoncernens samverkan med föreningslivet i enlighet med lagd policy. Ansvarar för kommunikation och implementering samt uppföljning av policyn.

Nämnder och bolagsstyrelser: Svarar för att samverkan med föreningslivet följer de principer och kriterier som policyn fastställer. Vid behov tar nämnder och bolag fram vägledning och rutiner för att mer konkret beskriva hur arbetet ska utföras inom respektive organisatorisk enhet.

Chefer och arbetsledare: Ansvarar för att vägledning och rutiner följer kommunövergripande styrdokument. Arbetar för att samordning sker där det är relevant med andra förvaltningar. Ansvarar för att styrdokumentets innehåll är känt och används bland medarbetarna.

Alla förtroendevalda och medarbetare: Har ett personligt ansvar att följa fastställda styrdokument kopplade till samverkan med föreningslivet.

Dokumentansvarig för policy för samverkan är kommunledningskontoret. Dokumentansvarig ser till att styrdokumentet kommuniceras till dem som berörs, att policy publiceras på kommunens intranät och på uppsala.se. Dokumentansvarig ser till att förvaltningens strategiska kommunikator planerar eventuella kommunikationsaktiviteter och publiceringar kopplade till policy för samverkan med föreningslivet.

Uppföljning

Policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet är kopplad till den lokala överenskommelsen mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun. Vid revidering av överenskommelse bör även policyn ses över.

Vartannat år bör en uppföljning av hur väl Uppsala kommun lever upp till de principer och kriterier som finns i policyn genomföras. En rapport bör lämnas till kommunfullmäktige. En rapportering bör även ske till föreningslivet till exempel på den årliga dialogkonferensen.

Relaterade dokument

- Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället - Vägledning för handläggare (Stödmaterial till betänkande av Demokrativillkorsutredningen, Stockholm 2019)
- Lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun 2018–2023
- Andra fastställda kommunövergripande riktlinjer kopplade till samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet.

Normerande styrdokument

Beslutsfattare:
Kommunstyrelsen

Dokumentansvarig:
Avdelningschef hållbarhetsavdelningen, kommunledningskontoret

Datum:
2023-02-08

Diarienummer:
KSN-2020-01382

Riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till fria kulturlivet

Policy

Riktlinje

Rutin

Vägledning

Innehåll

Inledning	3
Syfte.....	3
Omfattning	3
Riktlinje för föreningsbidrag	4
Bedömningskriterier vid ansökan av föreningsbidrag	5
Lagbestämmelser och krav	6
Ansvar och spridning	6
Uppföljning	7
Relaterade dokument.....	7

Inledning

Det här är en kommunövergripande riktlinje för när Uppsala kommun ger bidrag till föreningslivet och fria kulturlivet. Den ger vägledning kring:

- Vem som kan söka bidrag.
- Vilka former av bidrag som finns.
- Vilka krav som Uppsala kommun ställer på en aktör som söker och erhåller bidrag.
- Vilka övergripande bedömningsgrunder Uppsala kommun har gällande föreningsbidrag.

Riktlinjen är kopplad till Policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet. Policyn tydliggör vilka principer och kriterier som är styrande för Uppsala kommuns samverkan med aktörer i föreningslivet och i det fria kulturlivet. Definition av dessa aktörer finns i ovannämnda policy. I denna riktlinje används begreppet föreningslivet och omfattar både aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet.

Syfte

Syftet med riktlinjen för föreningsbidrag är att fastställa ett gemensamt förhållningssätt kring vilka aktörer som kan ansöka om bidrag, vilka krav som ställs vid ansökan och återredovisning av bidrag, samt vilka avvägningar som sker vid beslut om bidrag.

Omfattning

Riktlinjen vänder sig till de nämnder som ger bidrag till föreningslivet. Detta betyder samtliga nämnder utom plan- och byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, namngivningsnämnden och valnämnden. Riktlinjen omfattar inte bidrag till vägföreningar, eftersom dessa bidrag lyder under lagen om förvaltning av samfälligheter.

Föreningsbidrag ges främst till ideella föreningar. Bidrag kan i undantagsfall även ges till trossamfund, stiftelser (icke vinstdrivande), ekonomiska föreningar, handelsbolag, enskild firma och aktiebolag utan vinstutdelning. Dessa undantagsfall handlar främst om sociala företag¹, eller om bidraget ges till en aktör vars verksamhet syftar till att främja ett mångsidigt konst- och kulturliv av hög kvalitet i Uppsala kommun.

Innan en aktör, som inte är en ideell förening, erhåller bidrag bör en konsekvensanalys genomföras med hänsyn till kommunallagen.

Endast en aktör som är en juridisk person med organisationsnummer kan erhålla föreningsbidrag.

Föreningsbidrag omfattar inte donationer och stipendier.

¹ Sociala företag har olika associationsformer såsom ideell förening, ekonomisk förening, stiftelse eller aktiebolag utan vinstintresse. Detta har betydelse när samverkan sker genom föreningsbidrag.

Riktlinje för föreningsbidrag

De aktörer som erhåller föreningsbidrag ska följa de grundprinciper som fastställs i Policy för samverkan med föreningslivet och fria kulturlivet. Uppsala kommuns kommunikation och dialog gällande bidrag ska följa principer för samverkan fastställda i Lokal överenskommelse med föreningslivet (LÖK).

Uppsala kommun ska hantera ansökan och administration av bidrag med öppenhet och tydlighet, och ska följa upp den verksamhet som får stöd i form av bidrag. Uppsala kommun ska regelbundet offentligt publicera vilka aktörer som får föreningsbidrag.

Den verksamhet som får bidrag ska vara inom ramen för kommunallagen, följa gällande lagstiftning samt bidra till kommunfullmäktiges och nämnders beslutade ambitioner.

En aktör måste godkännas på ett antal områden innan den kan söka bidrag hos Uppsala kommun. Det innebär att:

- Aktören ska ställa sig bakom de principer och kriterier som framgår av Policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet.
- Aktören är en juridisk person med organisationsnummer.
- Bifoga relevanta handlingar.

Generella riktlinjer för ansökan och återredovisning av föreningsbidrag:

- Aktören ska lämna in ansökan inom den tidsram som den bidragsgivande nämnden anger.
- Aktören ska använda beviljat bidrag till det ändamål som den ansökt om, i enlighet med dessa riktlinjer och de riktlinjer som gäller för det specifika föreningsbidraget.
- Om förutsättningarna som legat till grund för ansökan och ett beviljat bidrag förändras ska aktören snarast kontakta Uppsala kommun. Det kan exempelvis gälla förändringar som rör styrelse, stadgar, personal, målgrupper, verksamhet, aktiviteter eller ekonomi.
- Aktören ska redovisa beviljat bidrag i enlighet med dessa riktlinjer och de riktlinjer och anvisningar som gäller för det specifika bidraget.
- Ekonomisk redovisning av hur bidraget har använts ska genomföras minst årligen. Redovisningen ska kunna styrkas.
- Aktör som beviljats bidrag har skyldighet att ställa de handlingar och räkenskaper till förfogande som Uppsala kommun efterfrågar vid en eventuell granskning.
- Om Uppsala kommun, vid tidpunkten för utbetalning av bidraget, har fordringar på aktören, har nämnden rätt att avräkna dessa fordringar mot det stöd som den sökande är berättigad till.
- Uppsala kommun kan hålla inne eller återkräva bidraget om:
 - Aktören inte följer principer och kriterier i Policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet, eller bidragets anvisningar.
 - Felaktiga uppgifter lämnats i ansökan eller redovisning.
 - Det har skett väsentliga avsteg från vad som uppgivits i ansökan utan att detta meddelats och godkänts av Uppsala kommun.
 - Bidraget inte lett till det ändamål som bidraget avsett.
 - Bidraget inte återredovisas inom utsatt tid.
 - Aktören inte har fullgjort sina skyldigheter avseende betalning av skatter eller socialförsäkringsavgifter.

Uppsala kommun har två typer av föreningsbidrag:

Verksamhetsbidrag, vilket är en grundfinansiering eller riktat bidrag till en viss eller till flera angivna verksamheter som organisationen bedriver. Detta kan omfatta bidrag till att täcka kostnader för drift och hyra.

Verksamhetsbidrag kan ges i form av aktivitetsbidrag, vilket betyder att aktören i föreningslivet får bidrag enbart baserat på antal medlemmar och/eller antal aktiviteter som genomförts.

Utvecklings- och projektbidrag, vilket är ett riktat bidrag till ett projekt, det vill säga till en i tiden avgränsad verksamhet, med ett avgränsat mål, bestämda resurser och särskilda arbetsformer. Utvecklings- och projektbidrag kan omfatta investeringsstöd.

Stöd till föreningar kan också ges i form av subvention av eller nyttjanderätt till lokaler.

Vilka villkor som gäller för olika typer av bidrag specificeras i anvisningar. Dessa anvisningar beslutas av respektive nämnd, och innehåller:

- Ändamålet med bidraget kopplat till nämndens uppdrag, planer och program.
- Tydliggörande om att bidraget är öppet för samtliga aktörer inom föreningslivet, som kan bidra till ändamålet. Undantag ska tydligt motiveras.
- Bedömningskriterier som kommer användas vid ansökan. Dessa kan handla om geografisk spridning, tillgänglighet, den målgrupp som bidraget riktar sig mot, med mera.
- Specifika krav gällande ansökan, eller återredovisning som inte framgår av dessa riktlinjer.
- Beskrivning hur beslutsprocessen för ansökan ser ut.

Anvisningar för bidrag bör ej innehålla villkor/krav på prestationer, utan aktören som söker bidraget ska lämnas möjlighet att beskriva hur bidragets ändamål ska uppnås.

Bedömningskriterier vid ansökan av föreningsbidrag

Vid beslut om att ge föreningsbidrag behöver en konsekvensanalys genomföras som fokuserar på följande:

- Är det inom ramen för den *kommunala kompetensen*? Verksamhet som bidraget går till ska vara av allmänt intresse och ha anknytning till kommunens område och dess medlemmar (lokalisering och allmänintresse).
- Är stödet *proportionerligt*? Storleken på bidraget/stödet ska sättas i förhållande till den nytta som åtgärden avser att ge.
- Innebär utbetalning av stödet en åtgärd i strid med *likställighetsprincipen*? Alla ansökningar bör behandlas lika på objektiv grund. Vid undantag behöver sakliga skäl anges för att det inte skett.
- Ges bidraget till en aktör-som säljer tjänster och varor som existerar på en marknad? Detta kan strida mot §8 i kommunallagen, det vill säga individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare.
- Riskerar bidraget att snedvrider konkurrensen eller ha konsekvenser för den europeiska marknaden?

Konsekvensanalysen blir speciellt viktig när beslut om bidrag sker till aktörer i föreningslivet och i det fria kulturlivet, som inte är ideella föreningar.

Konsekvensanalysen behöver speciellt beakta följande risker:

- Att kommunen utsätts för **överprövning** från invånare eller andra aktörer som inte fått bidrag.
- Att kommunens **varumärke** skadas om kommunen upplevs gynna enskilda aktörer, eller om aktören inte följer lagar, policy och riktlinjer.
- **Tillit** till kommunen skadas om, kommunen brister i efterlevnad av kommunallagen.

Generella bedömningskriterier som gäller samtliga föreningsbidrag är:

- Har samtliga formella krav i ansökan möts, och har rätt bilagor inkommit?
- I vilken utsträckning möter ansökan det ändamål som föreningsbidraget gäller?
- Har aktören en stabil finansiell situation som möjliggör att verksamhet bedrivs enligt överenskommelse mellan Uppsala kommun och aktören?

Lagbestämmelser och krav

Kommuners befogenheter regleras av kommunallagen (2017:725), och de specifika avvägningar som behöver göras lyfts under rubriken Bedömningskriterier vid ansökan av föreningsbidrag.

Ansvar och spridning

Kommunstyrelsen: Beslutar om Riktlinje för föreningsbidrag. Samordnar, stödjer och följer upp kommunkoncernens samverkan med föreningslivet i enlighet med lagd riktlinje. Ansvarar för kommunikation och implementering samt uppföljning av riktlinjen.

Nämnder: Svarar för att bidragsprocessen avseende aktörer i föreningslivet följer policy och riktlinje. Vid behov tar nämnder fram nämndspecifika riktlinjer, vägledningar, rutiner och anvisningar för att mer konkret beskriva hur arbetet ska utföras inom respektive organisatorisk enhet.

Chefer och arbetsledare: Ansvarar för att vägledning och rutiner följer kommunövergripande styrdokument. Arbetar för att samordning sker där det är relevant med andra förvaltningar. Ansvarar för att styrdokumentets innehåll är känt och används bland medarbetarna.

Alla förtroendevalda och medarbetare: Har ett personligt ansvar att följa fastställda styrdokument kopplade till samverkan med föreningslivet.

Dokumentansvarig för riktlinjen är kommunledningskontoret. Dokumentansvarig ser till att styrdokumentet kommuniceras till dem som berörs, att policy publiceras på kommunens intranät och på uppsala.se. Dokumentansvarig ser till att förvaltningens strategiska kommunikator planerar eventuella kommunikationsaktiviteter och publiceringar kopplade till riktlinjen.

Uppföljning

Vartannat år bör en uppföljning av hur väl Uppsala kommun lever upp till riktlinjen för föreningsbidrag genomföras. En rapport bör lämnas till kommunfullmäktige. En rapportering bör även ske till föreningslivet till exempel på den årliga dialogkonferensen.

Relaterade dokument

- Policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet
- Nämndspecifika riktlinjer gällande bidrag till föreningslivet/fria kulturlivet